

hozzá, hogy sikerüljön. De végre is ott ragyogott a színházzá varázsolt lánchídyszer-tárnak homlokán a büszke jelszó: »Hazafiság a nemzetiségnek«. Ez a színház, mely négy évig tartotta fenn magát, alig várt lökést adott a színi irodalomnak és színművészetnek. Írói és színészi tehetségek merültek föl s kezdtek kibontani merészen szárnyaikat. Egy egész sor író kezdti itt pályáját: Toldy István, Berczik Árpád, Dóczi Lajos, Rákosi Jenő, Éjszaki Károly.

És mily forrongás veszi körül a Muza e hajlékát! Itt tüntet a láncait tördelő hazafiság, ide jár magyarul tanulni a budai német polgárság s erre pazarolja ezreit csupa lelkesedésből egy orosz származású főrangú hölgy: Apraxin Julia hercegnő, ki később Budai Julia név alatt föl is lép (L. o.). De ez a név, mely a hatvanas évek fővárosán s ezzel Molnár életén kalandos tarkaságban fut át, egy külön kis regény.

A budai népszínház azonban sok válságon megy át. Hasztalan nyul a leleményes igazgató káprázatos fogásokhoz s enged kényszerűségből, a színház művészi színvonalából, hasztalan mosolyog rá tüneményes siker, előadatja »Dunant« százszor, az »Ördög piluláit« vagy másfélszázszor, mintha meg lenne átkozva a hely. Végre is összeomlik a Muza-hajlék a szerencsétlen viszonyok alatt s Molnár ismét vidékre szorul. (1863.)

De nem sokáig. 1867-ben újra megjelenik a régi haretéren s újra építi a magyarosodás sáncait. Megint jó társulatot szervez s itt tűnnek föl vagy kezdik pályájukat Jászai Mari, Náday, Vizváry, Kassai, Horváth Vince, Solymossy, stb. Excentrikus s va banque-ra hajló temperamentuma itt egy óriási látványosság rendezésére ragadják. Se addig, se azután nem látott mértékben előadatta a »Bem apó« látványosságot a budai arénában, melyben 4—500 igazi honvéd lépett föl, valóságos ágyúk döcögtek a színpaddal összevetett Horváth-kertben, nyolevan főnyi lovasság dübörgött a kulisszák közt, melyek háttérét a vén Gellért képezte rengeteg tűzijátékkal s röppentyűzésekkel kivilágítva. Ezzel a nagy hadsereggel Molnár egész hadgyakorlatokat tartott a vérmézőn a főváros közönségének óriási csö-

dülete közt. Vagy 105-ször ment Budán a látványosság, s aztán Bécsben is előadatta, de ott csakhamar oly forradalmi hangulatba estek Bem ágyúitól és honvédeitől a jó lerchenfeldiek, hogy a rendőrség betiltotta az előadásokat.

E látványosságért sok támadásban részesült Molnár; pedig, hogy ezeknek a főváros s különösen Buda magyarosításában sok részük volt, kétségtelen. 1870. év őszén a Nemzeti Színház szerződtette, de nemsokára megvált, majd Orczy Bódog intendáns távozása után Szigligeti igazgatása alatt 1873. ápr. 2-án újra fellépett, »Lear király«-ban. Ezután Rákosi Jenő a Népszínházhoz hívta meg rendezőnek, de nyugtalan természete miatt innen is elment. 1879. május 3-ától művezető lesz Kolozsvárott, ahol fellendítette a színészet ügyét, úgyannnyira, hogy a következő évadra is megkínálták a művezetőséggel, de azt nem fogadta el, mert a sok üldöztetést és gúnyt megunt. Ezután vándorútra indul és sokáig mint vendégszerplő tartja fenn magát, de ebbe is belefárad és szerény kegydíjből él ezután, melyet Berczik Árpád eszközöl ki számára a kormánynál. Egyben színésznövendékek oktatásával is foglalkozott. 1891. jan. havában nyugdíjba ment. Kétszer nősült. Első neje: Hetényi Laura, énekesnő. (Lásd alább.) Második neje: Kocsisovszky Borcsa. (Lásd alább.) Jobb szerepei: Bánk bán, Lear király, Gritti, III. Richárd, Vid, Dózsa György, Othello, Brankovics György, Tartuffe, István király, stb. Koporsója felett Mihályfi Károly, Lukácsy Sándor, Bényei István, Pósa Lajos és V. Kovács József mondtak búcsúbeszédet. Zseniális művész volt, telve rajongással, fenkölt idealizmussal. Mint színigazgató s főképp mint rendező nem mindennapi képességekkel bírt; mint tragikusnak is voltak kiváló tulajdonságai, melyek azonban nagyfokú modorossággal párosultak, úgy, hogy igazi nagy művészi sikereket nem arathatott, bár sok tanulmány, nagy ambíció támogatta. Nyugtalan, ideges, szinte erőszakos temperamentuma sok konfliktusba sodorta pályáján, melyen épp azért sohasem haladhatott igazán előre, de annál több csalódást, keserűséget ért meg. Számos színészeti szakcikket írt a fővárosi és vidéki lapok ré-